

Лера СОМ

**БЛЮЗ КАРАЛЕЎСКАЕ
КУХНІ**

Вершы і песьні

1994 г.

www.kamunikat.org

* * *

Калі я зьнікну (гэта будзе хутка),
Ні сьледу не пакінуўшы, ні гуку,
Калі я зьнікну — першая з кагорты
Расчараваных і расчараваўшых,
Калі я зьнікну раптам, быццам зьнічка, -
Так, вось яна была і вось згарэла,
Ня здолееш ты нават узгадаць
Маё, такое простае, імя...
Калі я зьнікну? Гэта будзе хутка.

www.kamunikat.org

* * *

Адзінокая зорка гарыць
У пранізьлівай цемры...

Я іду да цябе, бо ты ёсць,
Адзінокая зорка!
І не спыніць мяне
Разуменьне бясконцасьці шляху,
І вар'яцтва яго,
Бо калі гэты шлях я асілю,
Ты не прымеш мяне —
Ты зусім адзінокая зорка.

Неяк нехта спытаў —
А чаму мяне гэтак хвалююць
Нейзьдзяйсньняльныя мары,
І што так упарта шукаю
У пустэчы, якую ніхто
Ні цяпер, ні ў мінулым
Не наважыўся нават назваць,
Бо яна больш за слова.

— Я шукаю навукі, —
Тады адказаў я з усмешкай, —
У людзей гэтых ведаў

Няма і ня будзе ніколі.
Людзі разам жывуць,
Людзі разам пасья паміраюць,
Я ж хачу навучыцца
У зоркі
Яе адзіноце...

Адзінокая зорка
Гарыць.

* * *

Дажыла да зялёнай травы
і да кветак каштана...
Аддала ўсе пазыжкі сыягам
і халоднаму ветру...
Прачытаўшы шматтомнік зімы,
падыходжу да сонца,
А што будзе далей —
не хачу варажыць і прадказваць.

А нястомныя дурні чакаюць
цудоўных прароцтваў...
Ім мой смутак па тым, каб ня ведаць,
здаецца пагардай.
Іх зіма — гэта толькі каштоўнае
цёплае футра,
Лета ім — чаргаваньне адбіткаў
на шкле акулараў.

Колькі раз я зьбіралася змоўкнуць,
зрабіцца нябытам...
Ссохнуць дрэвам, замёрзнуць ракою,
апасьці лістотай...
І ня крыўдзіць, ня шкодзіць нікому
учэпістым словам,

У лякарні
узяўшы даведку,
што я звар'яцела...
Але людзі ідуць,
я вяшчаю,
і гэтак бясконца...

* * *

Там, на небе,
Я за ўсё спытаю зь Цябе,
Божа.

І за сьвяты, якія ніколі не былі
Сьвятамі.

І за каханкаў, якія піколі мяне
Не кахалі.

І за сяброў, якія пасьядоўна
Здраджвалі.

І за сябе саму, якой Ты не даў сілы
Супрацьстаяць
Усяму
Гэтаму.

А пасья Ты
Паспрабуеш
Спытаць зь мяне.

* * *

Слова гуляе са мной
у хованкі...

Але прыйдзе час —

і я

Буду гуляць са словам.

* * *

Я вярнуся...
Прыйду да цябе...
Ты — адбітак, ты доўга ня зможаш
Жыць у гэтым люсгэрку
Адзін...

Я вярнуся.
Прыйду да сябе.
Бо няможна ня бачыць сябе
Столькі часу ў сусьвеце, дзе побач
Ад пачатку і да завяшэння
Чужаніцай ідзе нават маці...

Я вярнуся...
Бо хто мне іначай
Шлях падкажа і выправіць чуйна
Шыхт памылак дурных...
Я вярнуся.

* * *

У Менску, у пустой кватэры,
Маім прытулку выпадковым,
Я перачытваю старонкі
Вядомага (ня тут) паэта.
І адчуваю, што, магчыма,
У сьвеце ёсьць яшчэ адзіны —
Няхай адзіны!—чалавеча,
Зь якім знайду паразуменьне.

І нават поўнае. Ды стрэчы
Ня дорыць выпадак. Ці лёсам
Наканавана гэтак крочыць:
Да аднаго, ды паралельна.
І скрыжаваньня дачакацца
Ня прэста цяжка — немагчыма...
Між іншым, гэта скрыжаваньне
Наўрад ці абяцае посьпех. —

Сусьвет ня любіць тых, хто нейкім,
Хоць нейкім чынам зразумее,
Наколькі жорсткія статуты
Кіруюць у прасторы часе.
Прабач і мне, паэт самотны,
Што я імя тваё згадала

М.

У гэтай кропцы. Што ж, пакрочу
Да цемры хутка, і забудзе
Маё імя сяброўка Вечнасць.

* * *

М.

Мы незнаёмыя. Мой Божа.
няўжо мы праўда незнаёмы,
Калі я больш за год канаю
бяз гэтых рыфмаў і мелёдый...
Калі ты з патаемнай думкай
пытаяш кожнага з падручных,
Ці не пачуў ён выпадкова
маё імя на скрыжаваньнях.

Распытваць болей не дазволіць
тваё становішча, якое
Ты сам усталяваў, і мурам
абвёў, цабліна за цаблінай...
А мне, крутой правінцыялец,
таксама будзе не да твару
Ісьці да велічнага мэтра,
якога ў думках называю
Даўно па «ты», ніяк іначай.
Мы роўныя, і нам, папраўдзе,
Пляваць на статут этыкету...
Бось толькі паглядзець у вочы
Адно адному, і ня траба
ні сноведзяў, ні тлумачэнняў...
Але... Сустрэчы замінаюць

пакуль што велічныя зоркі.

Ды калі-небудзь... Што тут зробіш,
ня ведаю, калі дакладна
Мы апынемся твар да твару,
і што тады нам невакольні
Сусьвет і людзі ў ім, якія
адразу возмуцца, зласьліўцы,
Шукаць у гэтым сэнс падвойны...
Ну і няхай сабе шукаюць.

КУПАЛЬСКАЯ ПЕСЕНЬКА

Гэты хлопчык, ён будзе маім,
І да самага ранку...
Пакуль сьпяць груганы,
Пакуль крочыць узьнёслы вандроўнік
Пакуль сто кажаноў
Так нястомна вартуюць паляну,
Дзе апоўначы полымем жудасьці
Выбухне кветка.

Гэты хлопчык, ён будзе маім
Да апошняй хвіліны
І радказальнага сну ведуна
і малітвы манаха...
Да мінорнае ноты
Празрытай бязьлігаснай песьні,
Што сыявае рака,
У віры запрашаючы скочыць.

...Гэты сьвет падуладны мне змалку.
Ды пэўныя межы
Ёсьць у кожнага з нас,
Як законы прасторы і часу.

Чуеш, ціха сьмяецца русалка
Зь зялёнай затокі:
— Гэты хлопчык... Ен будзе з табой,
Пакуль ты не кажаеш.

* * *

У тым варыянце калі
Я так хутка вярнуся,
Ніхто не пасьпее заняць
Майго месца пад сонцам.
А, значыцца, я не парушу
Спакой навакольні,—
Стаміўся ад войнаў сусьвет,
І любові жадае.

У тым варыянце калі
Я вярнуся запозна,
Я буду настолькі разумнай,
Каб ведаць прычыны.
Усе таямніцы мінулага
Вылічу ўпарта,
Згуляю дакладна,
І месца сваё атрымаю.

У тым варыянце калі
Я зусім не вярнуся,
Міне будзе пляваць на
Усе памянёныя месцы
Я буду далёка-далёка,
І іншая зорка
Мне стане падказваць шляхі
Да наступнае мары.

ЗДАНІ-І, ХАТНІЯ

Я не баюся зданяў,
Здані — мае сяброўкі.
Мне зь імі так прыемна
Ноччу папіць гарбаты..
Выправіць на світанні,
і памахаць рукой ім:
— Заўтра прыходзьце, заўтра,
Дзень не такі працяглы...

Здані прыходзяць разам
З вопытам успамінаў —
Душы сяброў памерлых,
Душы сяброў сыйшоўшых..
Як нам бывае добра
Разам каля каміна!
Тут не ўзьнікае спрэчак,
Тут не патрэбна сонца.

Тут я адна старэю,
Ім жа заўсёды столькі
Колькі было калісьці
Днём разьвітаньня нашым.
Некаму — роўна дваццаць,
Некаму — трыццаць восем...

Колькі снягоў растала,
Колькі апала лісьця...

Толькі адна хвалюе
Думка мяне: па сьмерці
Зданьню ў чыю кватэру
Прыйдзецца мне ўваходзіць?..

Я не баюся зданяў —
Здані мае сяброўкі..
Я не баюся зданяў —
Мне зь імі так прыемна..
Я не баюся зданяў —
Заўтра заходзьце, заўтра!..

ЗДАНИ-2, ДАРОЖНЫЯ

Па дарозе зь Вільні на Полацак
Уцякаем ад навальніцы...
Нам маланкі б'юць наўздагонку,
Нам грамы разьдзіраюць вушы...
Па дарозе зь Вільні на Полацак,
Са сталіцы і да сталіцы
Мкнуцца нашыя абалонкі,
Ненадзейны прытулак душаў...
Па дарозе зь Вільні на Полацак
Шаты дрэваў, крыжы і дахі,
Часткі вечнага краявіду,
Непаўторныя і ў падобным...
Па дарозе зь Вільні на Полацак
Адыходзяць начныя жахі,
Тыя, што працінаюць дзідай
Розум хіжы і самаробны...
Па дарозе зь Вільні на Полацак
Назаўсёды імчацца дадзена.
Можа, нехта за нас памоліцца,
Да дзівацкіх учынкаў схільны...
І дарога зь Вільні на Полацак —
Вось адзінае, што не скрадзена...
Нам не трапіць ніколі ў Полацак,
Нам ніколі ня ўбачыць Вільню.

ЗДАНИ-3, ХЭЦЫЦІ-ХА, Genius Loci аднаго старажытнага гораду

Я genius Loci, я помню дзяцінства
Гэтага гораду, гэтае песьні...
Шкада, калі не ўваскрэсьне
Маё і тваё адзінства...

Пакуль ты гоніш свайго каня,
Здалек за табой сачу...
Ну як успомніць маё імя,
Калі ніколі ня чуў?..

Пакуль не ўзьнялося рашучае сонца,
Улада мая і бяжважкае поўні.
Кілішкі віном напоўні,
Хоць так зазірні ў бясконцасьць.
Твае сяброўкі, твая туга,
Жыцьцё насуперак сну...
Сярод сыякоты альбо ў сыягах
Ж а д а є ш знайсці адну...

Ты любіш зыіямоглы, скалечаны горад,
Той самы, чыя ад пачатку душа я.
Калісьці я вырашала,
А сёньня паусюдны морак...

...Аднойчы мне хопіць моцы
На прывід даўнейшай залы...
— Я Хэцьці, genius Loci,
Пачуй, што я падказала...

* * *

Я буду вітацца зь некім,
Хто прыйдзе ў гадзіну ночы.
Ты будзеш паіць гарбатай
Жанчыну ў ружовай сукні.
Пасьля захачу заплакаць,
Ды сыцісну па звычцы зубы,
А ты адхінеш фіранкі,
І з сумам зірнеш уніз.

І мы раніцой ня ўспомнім,
Чаму нам было так дрэнна,
Калі асьцярожны ветах
Іа бездані неба плыў...

Я буду вітацца зь некім...
Ты будзеш паіць гарбатай...
І мы ніколі ня ўспомнім,
А што там у нас было.

* * *

Калі за шыбамі вецер
Матляе слабыя дрэвы,
Я часта хачу памерці.
А зрэдку хачу спяваць...
Яшчэ можна збегчы з дому,
І шпарка пайсьці налева,
Да рэчкі, і падсвядома
Кагосьці чакаць ці зваць.

Калі за шыбамі вецер
Упарта шукае выйсьця,
Я ведаю — ў гэтым сьвеце
Рэальная толькі я.
І лямпа на падзаконьні —
Адзіны агонь. Калісьці
Здавалася, што ў сутоньні
Блукае сястра мая.

Ды толькі — за шыбай вецер,
Няма ні сястры, ні брата...
Скуголіць сухое вецьце,
Я моцнае п'ю віно...
Ды толькі — яно слабое
Маёй адзіноты краты
Парушыць і даць спакою...
П прысуд мне далі даўно.

* * *

Ты зьнік, а распачы — няма.
Туга — яна была заўсёды.
Пачатак дзіўнай асалоды:
Ты зьнік, а распачы няма.
Няхай жыцьцё — ня пернік зь мёдам,
Сустрэнемся — скажу сама:
— Ты зьнік, а распачы няма;
Туга — яна была заўсёды.

* * *

Залатыя званочкі ў скронях...

Сьвет спыніўся, а я — іду.

І вітаю цябе — бяду,

Залатыя званочкі ў скронях...

Што шукаю і што знайду?

Адзінота ў бясконцых гонях.

Залатыя званочкі ў скронях.

Сьвет спыніўся. А я — іду.

* * *

Ты шыбуеш штодзённа

У напрамку да сьмерці,

Пад бязладнае скерца

Ты шыбуеш штодзённа...

Не твая завядзёнка,

І пячатку ня зьдзерці:

У напрамку да сьмерці

Ты шыбуеш штодзённа.

* * *

Нехта піша геніялытыя вершы,
Ды ніхто пра гэта ведаць ня хоча...
Адзінокай непрагляднаю ноччу
Нехта піша геніяльныя вершы...
Каб нічога не чапаць, не сурочыць,
Я нікому не скажу, што ён — Першы.;
Нехта піша геніяльныя вершы,
Ды ніхто пра гэта ведаць ня хоча.

* * *

Я баяўся страціць волю,
Я баяўся страціць сэрца...
А музыкі гралі ў коле
Запаволенае скерца...
А яна глядзела ў неба,
Ды стаяла на каленях...
Так і трэба? Так і трэба
Тым, хто верыць у маленькі.
Выйшаў з хаткі, выйшаў з места,
Крочу вольна, крочу шпарка...
Пашукай якога зместу
У хадзьбе па пекле Маркі...
Сэнс дарогі — у дарозе,
А канец яе вядомы:
У зьнямозе на парозе...
Дамавіна — сімвал дома.
Не застаўся. Дзеўцы — скруха...
Хай жыве і ставіць свечкі
Богу-Бацьку-Сыну-Духу...
Я ж жадаю крочыць вечна
Па шляхах па паспалтых
(Лёс мне мой не перайначыць)
Безь яе зь яе малітвай
Аб спакоі — сьмерці значыць

* * *

З табой на высьпе, дзе няма нікога,
Я апынуся неяк выпадкова,
І мы падзелім выспу напалам,
І кожны здагадаецца. вавошта,
Калі я прыгадаю два рэдка,
Прыдуманья некім з дылетантаў:
«Вам разам быць ня дадзена ніколі,
Пакуль сьвет гэты існуе наогул...»
І мы даўно згадзіліся з прароцтвам,
І нават тут, на гэтай дзікай высьпе,
Дзе прыкрых назіральнікаў няма,
Жыве, квітнее, цешыцца мяжа...
Мы звыкліся, мы згодныя, мы самі
Яе штодзённа пільна паднаўляем,
Вядзем прыстойна доўгія размовы,
І кожны ходзіць на сваім баку...
Ды толькі я прысьніла сон учора —
Што пра мяжу забыў ты і прыйшоў,
І я забыла, і цябе сустрэла
Абдымкамі, і нашых пацалункаў
Было бязь ліку. І ці сон быў гэта?

* * *

І гэты горад, празь які
Мяне завуць правінцыялкай,
Люблю да дрыжыкаў. і ён
(Здаецца мне) мяне калісьці
Ды не, не палюбіў — запомніў..
І ведаю, што да яго
Зь любых шляхоў,
З усіх каханьяў
Вярнуся... (Толькі дзеля ўздыху
— А, гэта тая, што сьпявала...)

* * *

Я той, хто быў адбіткам у люстэрку,
Але аднойчы, бездзеньню начной,
Сабе прыдумаў «Z», як глыбіню,
Набыў аб'ём,
Шкло лопнула... Ня стала
Майго былога дома...
Я іду
Шукаць сабе якога-небудзь месца,
Сярод х, у, z,
Углыб, in time .

* * *

А мне патрэбны словы. Толькі ім
Апошнім часам веру я, бо людзі
Бы гэтыя кручастыя аблогі:
Плывуць, хвалююць, вабяць і знікаюць,
А не — дык горай:
Сьнегам сыпануць.

А мне патрэбны словы. Зь імі мы
Такое зробім — затыкайце вушы!
Іначай вельмі ціхае вар'яцтва
Чакае вас, мае слабыя дзеткі...
Бяскрылым скруха —
Іграга вышыні.

А мне патрэбны словы. Крылы ёсьць

* * *

Усё, што я магу
Падарыць табе ---
Гэта месца ў Вечнасці.
Тваё ж пры табе застаецца,
І цалкам:
Яно непатрэбнае мне...
Мне хопіць сваёй моцы.
Мне хопіць сваёй свабоды.
Але...
Я
Магу
Падарыць табе
Месца ў Вечнасці.
...Толькі падумай як сьлед —
Ці здолееш ты падняць
Мой падарунак?

* * *

У настаўніках — сьмерць,
Сьмерць пачуцьцяў і ісьцін,
Ды калі-нікалі —
Прадчувальныя сны.
Ты жывеш, каб ня мець
Іматэрыяльнага лісьця
З тых размоў, што вялі
У шынку да вясны.

У сябрах — мудрацы,
Запісныя дарадцы,
Супрацоўнік сьвятла
Ты для гэтых вачэй.
Прыхаваны канцы —
Немагчыма намацаць,
Што твая галава
Ім падкажа яшчэ.

У каханых — яна,
Адзінота вялікіх,
Невыносная тым,
Хто шукае прасьцей.
Недалёка да дна
Пры асобных падліках...

Гэта зьніч, гэта дым,
Гэта сьвет, карацей.

З дня на дзень, з году ў год
Ты жывеш так, і побяч
Адзінота і сьмерць,
Мудрацы і статут
На любы крыгаход,
На любоўную слодыч,
Абавязак гарэць
Толькі так, толькі тут.

Ды імкненьня няма
Зьбегчы з гэтага сьвету
(І за тое мерсі,
Што народжаны мы)...
І заўсёды зіма
Для асобных паэтаў,
І свабода ва ўсім,
Што ня тычыць зімы.

* * *

Ты выключаеш сьвятло,
Каб ня бачыць мой сьмех.
Ты распранаеш мяне,
Каб ня зьведаць душы...
Чорная птушка ў руцэ,
Чорная птушка ў вачах...
Ты так баішся крыла
Адзіноты маёй.

Днём ты бяжыш у натоўп,
Каб кагосьці шукаць...
Што ты там можаш знайсці,
Не знайшоўшы сябе?
Я зачыняю замкі,
І мая адзінота са мной...
Толькі пад гэтым крылом
Да свабоды ўзьлячу.

Вечарам зноўку ідзе
Да знаёмых дзв'ярэй...
Самае дзіўнае, што
Я табе адчыню.
Толькі затым,
Каб упэўніць сябе яшчэ раз:
Самае лепшае — быць
У кватэры адной.

* * *

Забойства каханых — заўсёдная справа,
І як ні круціся налева, направа,
Яно непазьбежнае. Гэта хвіліна
Прарыва на волю
А воля падорыць пятлёю і зрокам,
Яна — адзінота з абвостраным зрокам,
І вартая ў сьвеце вар'яцтва адзінай,
Асобнае ролі, —

Забойцы каханых. І іншага выйсьця,
На жаль, не было і ня будзе. Калісьці
Лічылі іначай... Ды толькі лічылі
Ня тыя, ня тое...
Прабач, не кахаю. Захоўваю рукі
Ад чорнай крыві, ад лязовай навукі,
Мяне кіраваць ці служыць не вучылі
Ні ў суш, ні слатою,
Ні іншым надвор'ем. Мае віншаваньні
Уяўнай свабодзе ў свабодным каханьні!
Прабач, не люблю аднаразавых рэчаў:
Яны для галечы.

А вольны зь пятлёй, адзінотай

і зрокам

Ісьці да бясконцасьці ўпэўненым
крокам...
Палай мяне, сябра — нішто не
бяспрэчна.
Прабач. Да сустрэчы.

* * *

Не было пятлі і пылу:
Прыбрала я, як на сьвязта,
Каляровую кватэру,
І сяджу, чакаю госьцю...
Нехта скажа: «Сьмерць — мужчына»,
Толькі я, па завядзёнцы,
На жанчыну спадзяюся,
і таму падрыхтавала
Да яе прыходу сцэну,
На якой мы разыграем
П'есу ў стылі дзядзькі Сартра...
...Рызыкоўная надзея
Застанецца на вячэру,
Раніцой жа ёсьць гадзіна
На стварэньне маналогаў...
Тры лісты і тры канверты
(Лінаваная папера),
Тым усім, што не кахалі,
Не кахаюць і ня будуць...
Кіньце! Тут не самагубства
З-за няшчаснага каханьня!
Проста, зьведаўшы дарогу,
Трэба зьведаць і канчатак.

І паколькі маю права
Прызначаць сама спатканьне,
Я яго на гэты вечар
І прызначыла. А, зрэшты,
Адмаўляцца не прыстала
Тым, каго я запрашаю...
Прыйдзе сьмерць.
Мы пагаворым,
І дамовімся, магчыма.
Там, дзе ні пятлі, ні пылу,
Тут, дзе вельмі любяць каву.

* * *

Дзень твайго нараджэння
Як водгульце сьмерці маёй...
Мне чамусьці здаецца —
Яны супадуць неўзабаве.
І чырвоная дата
Чырвонай набракне крывёй.
І такой застанецца;
Ужо ні адняць, ні прыбавіць.

Дзень майго заканчэння...
Цябе пазавуць ад стала...
Тэлефоны — такая прыдатная
Рэч для навінаў...
Раптам зробіцца цёмна,
Як быццам ня сыпле сьвятла
Крышталёвая люстра...
Пад стольлю — адна павуціна.

Паімчыш на вакзал,
І праб'ешся, і купіш квіток,
І прыедзеш нарэшце
У мой перахрышчаны горад,
Дзе вісіць на сьцяне
У кватэры ўчарашні лісток
«25 жніўня».
Карцінка: караблік і мора.

* * *

Відаць, сапраўды сябраваць
Можна толькі з памерлым...
І кожная кніга — як ліст
Да мяне, для мяне...
І кожны радок мой
Шукае сабе адрасата...
Пішу невядомым каханым,
Далёкім сябрам...

Відаць, сапраўды разумець
Можна толькі далёкіх...
Мы з гэтаю зоркаю
Любім дуэтам сьпяваць
Жахлівыя песьні,
Салодкія цёплыя казкі...
Блукаць уначы —
Асалода, вядомая мне.

Мой стомлены горад
Нясе на рамянах стагодзьдзі.
Яго маладым я шаную,
Нямоглым — кахаю...
Даруй, залацістае раньне,
Мятлушцы начной...

БЛЮЗ КАРЛЕЎСКАЕ КУХНІ

Самая лепшая ў сьвеце кава —
У Каралевы.
Самая лепшая ў сьвеце кава —
Для Каралевы.
Быць прынятым на гэтай
Маленькай кухні —
Найвышэйшы гонар і асалода...
Каралеўская кава
На бэжавай кухні,
Каралеўская кава —
Яна для абраных,
Каралеўская кава
У Каралевы.

Самыя лепшыя ў сьвеце вершы —
У Каралевы.
Самыя лепшыя ў сьвеце вершы —
Для Каралезы.
Прысьвяціць Каралеве санэт ці паэму—
Найвышэйшы гонар і асалода...
Каралеўскія вершы
На бэжавай кухні,
Каралеўскія вершы

Пад лепшую каву —
Гэта ўсё для абраных,
І перш за ўсё
Для Каралевы.

Самыя лепшыя ў сьвеце кветкі —
У Каралевы.
Самыя лепшыя ў сьвеце кветкі —
Для Каралевы.
Падарыць Каралеве барвовую ружу
Найвышэйшы гонар і асалода...
Каралеўскія ружы
На бэжавай кухні,
Пахі ружаў мяшаюцца
З водарам кавы,
Геніяльныя вершы —
Усё для абраных.
І найпершая з гэтых абраных —
Яна, Каралева.

Самы прыгожы на сьвеце ложкак —
У Каралевы.
Самы прыгожы на сьвеце ложкак —
Для Каралевы.
Быць прынятым на гэтым шырокім

ложку

Найвышэйшы гонар і асалода...

Толькі кожны вечар,
Як б'е дванаццаць,
Каралева знікае
З маленькай кухні.

А яны, абраныя, застаюцца
Сярод ружаў і вершаў
У поўным складзе...
Дапіваюць сваю
Цудоўную каву,
І ідуць дамоў,
Па сваіх кватэрах,
і ніхто зь іх ня будзе
Ахоўваць сон
Каралевы.

Каралеўская кава —
Найлепшая ў сьвеце,
Каралеўская кухня
У бэжавых фарбах,
Каралеўскія кветкі,
Чароўныя вершы —
Гэта ўсё, чым. вам можа аддзячыць
Яна, Каралева.

* * *

...Каралева прыйдзе ноччу,
Зоркай жнівеньскага неба
Ціха скоціцца ў далоні...
Усьміхнецца: — Ну, накрочым,
І відовішчаў, і хлеба
Ты наеўся... Пэраломім,
Адвядзем наканаваньне,
Перакрэсьлім ніткі лёсу,
Тканьне Паркаў перайначым.
Мне ў дарогу на сьвітаныні...
Заўтра мы пабачым восень,
Толькі як яе пабачым?
Я — Абраная. Ты сёньня
Мной абраны... Як стрываеш,
Як зьнясеш сваё абраньне?
Вось я — зорка на далоні,
І пякуся тропкі... Маеш
Сілы на суіснаваньне?
Што адкажаш, мілы дружа?
Вочы ў вочы не нахлусіш,
Толькі не адвесьці вочы...
Вецер. Дождж. Дарога. Лужы.
Ты адказ шукаеш, мусіш:
Каралева прыйдзе ноччу.

* * *

Трымаць цябе за руку —
І, можа, нічога болей.
Трымаць цябе за руку,
Завулкам ісьці туды,
Дадому, дзе будзе кава.

Пусты і брудны цягнік
Адцягнуць з перша; а шляху.
Пусты і брудны цягнік
Да раніцы ціха сьпіць.
А мы — мы нап'емся кавы.

Прусак дасьледуе столь—
Лякота скакаць на эдлік.
Прусак дасьледуе столь,
А мы — адносіны сноў
Да раніцы і да кавы.

І мы — начныя зьвяры,
І ў зрэнках у нас — па зорцы.
І мы, начныя зьвяры,
Занадта любім сябе,
Сваю адзіноту разам,
Паўночны шпацыр, — і каву.

* * *

Дайсьці да жудаснай кропкі,
Дзе ўжо ня ты вырашаеш,
А толькі мінулы студзень.

Апошні прыпынак — выйсьце!..
Апошні пусты аўтобус
Пакоціць сабе дамоў...

І хто мяне тут пакінуў,
І хто мяне гоніць ноччу,
Да рэчкі, у крыгаход?

Сама я — зь мінулых жніўняў,
Сама я — зь мінулых сьнежняў,
Сама я. Сама. Сама.

* * *

Показка № 8 пра Леру Сом:
— НА ШТО ЛОВІЦЦА СОМ?
— НА КАВУ І ЦЫГАТЭТЫ.

Лаўлюся на каву і на цыгарэты...
Пустыя размовы — дадатэк да рэшты.
Як сумна мне з вамі, панове эстэты,
Самотна, хоць рэж гы!

Той знаўца ў паэтках, той показкі сыпле.
Той жудасны скептык, і ўсё — нецікава.
Скуру поўны пачак, і, помсыцячы, вып'ю,
Усю вашу каву.

І дома, апоўначы, лаючы штосьці,
(Уласную дурасьць), уяўна плююся...
Ну колькі вучыцца? І дзе ж я кагосьці
Шукаю?.. Лаўлюся...

* * *

Як геніяльны псіхааналітык,
Я разглядаю рухі вашых душаў,
Я выкрываю кожнае жаданьне,
Я разьбіраю кожнае пачуцьце.
Не, не сэксот я, не дзеч, ня крытык —
Я назіральнік, я асноў ня зрушу,
Мяне цікавяць... рэдкія выданьні,
Каб нешта ўзяць зь іх для свайго
шматкуцьця.

Як акуратны, спрытны вівісектар,
Я на шматочкі рэжу кожны позірк,
і тон, і слова, і парадак рухаў,
І з тых шматкоў складаю замалёўку,
Якая мае іншы склад і вектар
Наканаваньня й веданьня аб змозе...
Усё лаўлю спрактыкаваным вухам,
Усё капну ланцэцікам-рыдлёўкай.

Як той мастак, што зьведаў таямніцы
Свайго майстэрства і чужых майстэрняў,
Што можа сьвет зрабіць з рэфлексаў
фарбы,
Ясву паклаўшы і праліўшы цені,

Жыву і я, і першаснай крыйцай
Стварэння мапаў шляху церазь церні
Да сьветлых зорак мне слугуюць скарбы
І бруд усіх тых душаў летуценных,
Зь якімі жыў як псіхааналітык,
Зь якімі быў як скрытны вівісектар...
Зь якімі быў я...
У якіх я жыў...

* * *

Дару сябе-чалавека,
Мяне ж прымаюць як рэч.
Адводзяць належнае месца.
Кладуць тытунь і атруту—
Ад молі і ад мышэй.

І я тут за зборам пылу
Губляю сьвежасьць і колер,
Нясу сваю занядбанасьць
З пустымі вачыма й сэрцам,
І пахну мышамі з молью

і зь нейкай пары цікаваць
Мяне пустыя палічкі
У душах маіх абранцаў —
Ці ёсць там якое месца
Бяз пылу, мышэй і молі?

Бо я пакуль што ня бачу
Ніводнага і ніводнай,
Хто б змог з маім падарункам
Зрабіць прыстойнае вельта.
Усё — толькі моль ды мышы.

* * *

Практычна, ужо чацьвер,
І хутка пачне віднець...
Ты можаш ня верыць мне,
Ды ноч ёсьць найлепшы час

Для дзіўнай гульні са Словам,
Для слоўнай гульні са Сьветам,
Для песьні — маёй каханкі,
Для згушчанага сьвятла.

Начная мятлушка, п'ю
Нектар адзінокіх зор.
А што можа даць яшчэ
Натхненые, жаданье, моц

Для дзіўнай гульні са Словам,
Для слоўнай гульні са Сьветам,
Для песьні — маёй каханкі,
Для згушчанага сьвятла.

Я ведаю, што памру
Тады, калі зьнікне сэнс
Складанай гульні са Сьветам —
Сьмяротнай гульні са Словам.

* * *

Нашы прыстойныя п'янкi, як вобраз
жыцця
(Вельмі багемны і вельмі падобны
на сьмерць),
Нам уядаюцца ў кроў, толькі, ведаеш,
сьпірт
Мае тэндэпцыю формы захоўваць,
ды вось —
Ты... Цябе няба з намі
Тут.

Нашы прыстойныя вершы, як спроба сябе
Спрытна правесці да вечнасьці праз
чорны ход.
Цяжка атручваюць душы цнатлівых
істот,
Вечных ажыяр, каляровых адбіткаў,
і зноў:
Ты — цябе няма з намі
Тут.

Нашы каханкі і нашы каханьні ў адным
Цэле ніколі ня будуць, падвойнасьць—
як лёс

Дзікага розуму, таннага сэрца, і ў нас
Ёсьць падазрэньне, што й тут

Ты, якой няма з намі
Тут.

...Нашае права забіць адзіночку заўжды
Нам перавагу давала і будзе даваць...
Гэй, наляваньне пачатае, ро

З болем у голасе скажам аднойчы

Ты! Цябе няма з намі
Тут.

вінаватая ты —

прасьпяваў!..

пасья:

* * *

Даўгакосая Панна! Калі б я толькі

Што чакаеш мяне да апошнія зоркі...
Я прыеду — ты чуеш? — аднойчы прыеду,
Грукну ў дзьверы на золку.
Даўгакосая Панна! Калі б я толькі

Што ты помніш мяне безь ніякай

Я прыеду. Аддзячыш мне мерай

За бязьдзейнасьць і дзеі.
Даўгакосая Панна! Я не мог

Ты чакаеш, і помніш, і бачыш, як будзе:
Я прыеду, пакінуўшы іншым сталіцы...
Ранак, вецер і студзень...
Даўгакосая Панна! Я ўзмацнелы

Што стаім на парозе-памежжы?
Я прыехаў!.. Спазьніўся на мясяц...

Сьнежнай Паннай у сьнежні.

ведаў,

верыў,

надзеі...

за меру —

памыліцца —

і сталы,

Ты стала

* * *

З Ь М Е С Т

Марозік і крышку сонца...	«Калі я знікну (гэта будзе хутка)...»	3
Натоўпы ў задушных крамах.	«Адзінокая зорка гарыць...»	4
Ідзе мітусьня і гэндль	«Дажыла да зялёнай травы...»	6
Усім, што табе ня трэба.	«Там, на небе...»	8
Знаёміцца лепей ноччу	«Слова гуляе са мной...»	9
І з горадам, і са мной.	«Я вярнуся...»	10
Тады маладзік ці поўня	«У Менску, у пустой кватэры...»	11
Цябе павядуць шляхамі	«Мы незнаёмыя. Мой Божа...»	13
Кручастых сівых завулкаў,	Купальская песенька	15
Дзе лішніх людзей ня будзе,	«У тым варыянце калі...»	17
А толькі прастора часу,	Здані-1, хатнія	18
І час зразумець прастору,	Здані-2, дарожныя	20
І ўсе вымярэнні месца,	Здані-3, Хэцьці-Ха	21
Дзе можна знайсці сябе.	«Я буду вітацца зь некім...»	23
...Тут вецер упарта носіць	«Калі за шыбамі вецер...»	24
І ноччу, і днём, і ранкам,	«Ты знік, а распачы — няма...»	25
Па вулках, плошчах і дахах,	«Залатыя звяночкі ў скронях...»	26
Па хісткіх пустых хацінах	«Ты шыбуеш штодзённа...»	27
Мянушку-імя маё.	«Нехта піша геніяльна вершыг...»	28
	«Я баяўся страціць волю...»	29
	«З табой на высьпе, дзе няма нікога...»	30
	«І гэты горяд, празь які...»	31
	«Я той, хто быў адбіткам у люстэрку...»	32
	«А мне патрэбны словы. Толькі ім...»	33

«Усё, што я магу...»	34
«У настаўніках — сьмерць...»	35
«Ты выключаеш сьвято...»	37
«Забойства каханых—заўсёдная справа...»	38
«Не было пятлі і тьфу...»	40
«Дзень твайго нараджэньня...»	42
«Відаць, сапраўды сябраваць...»	43
Блюз Каралеўскае Кухні	44
«...Каралева прыйдзе ноччу...»	47
«Трымаць цябе за руку...»	48
«Дайсьці да жудаснай кропкі...»	49
«Лаўлюся на каву і на цыгарэты...»	50
«Як геніяльны псіхааналітык...»	51
«Дару сябе-чалавека...»	53
«Практычна, ужо чацьвер...»	54
«Нашы прыстойныя п'янкi, як вобраз жыцця...»	55
« Даўгакосая Панна! Калі б я толькі ведаў...»	57
«Марозік і крышку сонца...» "	58

Л е р а С О М

БЛЮЗ КАРАЛЕУСКАЕ КУХНІ

Вершы і песьні

Сэрыя «Паэзія новай генэрацыі».

Фундатар: Фонд Сораса — Беларусь

Рэдактар : А. Аркуш.

Мастак: Х. Ясная.

Выдавецкая суполка «Полацкае ляда»,

1994 г.

Ліцэнзія АВ № 85.

Сдано в набор 20.10.94.
Подпиасано в печать 16.11.94.
Печать высокая. Формат 60x84/32.
Печ. л. 2. Зак. 3852. Тир. 600.
ИПП «Наследие Ф. Скорины».

У сэрыі «Паэзія новай генэрацыі» выйшлі наступныя паэтычныя зборнікі:
Юры Гумянюк «**Водар цеда**»,
Славамір Адамовіч «**Зямля Ханаан**»,
Алесь Аркуш «**Крылы ператворацца ў карэньні**»,
Лявон Вольскі «**Калідор**»,
Людка Сільнова «**Рысасловы**»,
Славамір Адамовіч «**Зваротныя правакацыі**»,
Алесь Аркуш «**Разьвітаньне з Танталам**»,
Ігар Сідарук «**Саната Арганата**»,
Сяргей Мінскевіч «**Праз Галерэю**»,
Анжэліна Дабравольская «**Пазамежнасьць**».

© OCR: Камунікат.org, 2010 год
© Інтэрнэт-версія: Камунікат.org, 2010 год
© PDF: Камунікат.org, 2010 год